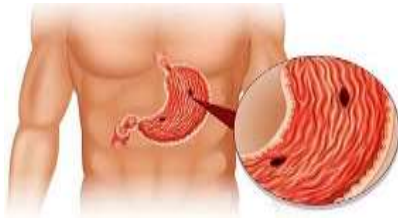

بیمارستان امام خمینی (ره) آباد

زخم معده

زخم معده: به معنی نوعی آسیب خوش خیم به مخاط و زیر مخاط

دستگاه گوارش می‌باشد. معمولاً بین ترشح اسید معده و این آسیب ارتباط وجود دارد ولی امروزه عامل اصلی این زخم‌ها را وجود و تکثیر یک نوع باکتری به نام هلیکوباکتر پیلوری می‌دانند که از راه‌های مختلفی از جمله آسیب به لایه محافظ مخاط معده موجب ایجاد زخم معده می‌شود، لذا درمان اصلی یک درمان آنتی‌بیوتیکی است. بسته به محل آسیب مخاطی ما زخم معده یا دوازدهه را داریم. زخم معده اغلب همراه با زخم دوازدهه است و در مردان سیگاری، میانسال یا مسن، با گروه خونی O و پر استرس بیشتر دیده می‌شود. زخم‌های معده با سرعت کمتری از زخم اثنی عشر التیام می‌یابند، بیشتر احتمال بدخیمی دارند و اغلب همراه با التهاب معده هستند.

علائم بیماری درد ناحیه فوقانی شکم و سوزش سر دل، سوء هاضمه، و وجود خون در مدفوع می‌باشد. معمولاً درد مدت کوتاهی پس از مصرف غذا یا در زمان گرسنگی ایجاد می‌شود. عکس رادیوگرافی پس از بلع باریم و آندوسکوپی در تشخیص ممکن است مفید باشد.

رایج‌ترین علامت زخم معده، درد سوزشی می‌باشد. این درد به علت زخم ایجاد شده و در اثر تماس اسید معده با منطقه جراحی بدتر می‌شود. نشانه‌های این درد به صورت موارد زیر مشخص می‌گردند:

- 1- احساس درد در هر جایی از بالای ناف تا جناغ سینه حداقل از چند دقیقه تا چندین ساعت
- 2- بدتر شدن درد در زمان خالی بودن معده
- 3- شعله‌ور شدن درد در شب اغلب با خوردن غذاهای خاصی که اسید معده را خنثی می‌کند با استفاده از داروهای آنتی اسید، این درد تسکین می‌یابد. برای چند روز یا چند هفته دردی وجود ندارد و سپس دوباره درد برمی‌گردد.

در موارد کمتر، علائم و نشانه‌های دیگری به شرح ذیل در زخم معده دیده می‌شود: بالا آوردن خون که با رنگ قرمز یا سیاه مشخص می‌گردد. وجود خون تیره رنگ در مدفوع یا قیری شدن مدفوع، حالت تهوع یا استفراغ، کاهش وزن بدون دلیل و تغییر اشتها.

اکثر زخم‌ها کوچک (با قطر کمتر از 2 سانتی‌متر) هستند. پراکندگی زخم‌های پپتیک معده معمولاً در ابتدای معده است.

امروزه جراحی به ندرت لازم است و فقط در درمان عوارض زخم معده مانند تنگی پیلور و زخم‌های کاملاً مقاوم به درمان دارویی مطرح می‌شود. عوارض خطرناک بیماری سوراخ شدن دوازدهه، خونریزی گوارشی و انسداد گوارشی است.

علل ایجاد زخم: اگر چه استرس و غذاهای پر ادویه در گذشته علت اصلی زخم‌ها بوده‌اند، اما امروزه پزشکان علت اصلی اغلب

زخم‌ها را باکتری هلیکوباکترپیلوری می‌دانند. هلیکوباکترپیلوری در لایه‌ی ترش‌حی زندگی می‌کند که بافت معده و روده باریک را پوشانده و محافظت می‌نماید. در اغلب موارد این باکتری مشکلی ایجاد نمی‌کند. اما گاهی اوقات، می‌تواند لایه ترش‌حی را از بین ببرد و در معده یا ابتدای روده باریک ایجاد التهاب کند و سبب زخم شود. این باکتری عفونت رایجی در معده و روده می‌باشد. مطالعات انجام شده در آمریکا نشان داده است که یک نفر از هر 5 نفر فرد زیر 30 سال و نیمی از افراد اگر چه هنوز دقیقاً چگونگی سرایت باکتری مشخص نیست ولی ممکن است از طریق تماس نزدیک مانند بوسیدن از فردی به فرد دیگری قابل انتقال باشد. همچنین ممکن است از طریق غذا یا آب نیز منتقل گردد.

درمان زخم معده اگر مبتلا به باکتری هلیکوباکترپیلوری باشید حتما باید درمان آنتی‌بیوتیکی چند دارویی برای مدت

دوماه استفاده کنید. همچنین داروهای کاهش دهنده اسید معده مانند، فاموتیدین، امپرازول و پنتو پرازول... به کاهش درد معده کمک می‌کند. اگر زخم معده خونریزی شدید داشته باشد، ممکن است آندوسکوپی برای سوزاندن زخم و کاهش خونریزی لازم باشد. اگر خونریزی با آندوسکوپی کنترل نشود یا سوراخ‌شدگی زخم رخ دهد، آنگاه جراحی مورد نیاز خواهد بود. باکتری رایج‌ترین علت زخم است اما تنها علت نمی‌باشد، یکی دیگر از علائم زخم‌های معده یا فاکتورهایی که سبب بدتر شدن آن می‌گردند استفاده مرتب از مسکن‌ها، داروهای ضدالتهابی غیرکورتونی است که می‌توانند سبب تحریک یا التهاب معده و روده‌ی باریک گردند. این داروها هم با نسخه و هم بدون نسخه در دسترس هستند و شامل آسپیرین، ایبوپروفن، ناپروکسن، کتوپروفن و غیره می‌باشند

نکاتی برای جلوگیری ازبوجود آمدن و عود زخم های گوارشی :

- ❖ برای اجتناب از ناراحتی‌های گوارشی، داروهای مسکن و ضد التهاب، کورتونی و غیر کورتونی باید به صلاحدید پزشک و به همراه وعده‌های غذایی صرف شوند
- ❖ از خوردن غذاهای محرک تولید اسید معده مانند قهوه، چای، الکل و نوشابه‌های کولا و غذاهای محرک دیگر مانند فسد فودها و غذاهای حاوی ادویه‌ها و سس‌ها خودداری شود.
- ❖ سعی شود تنش و اضطراب کنترل گردد و غذا در محیط آرام و با صرف وقت مناسب صرف شود و از پرخوری پرهیز شود
- ❖ از کشیدن سیگار خودداری شود.

تهیه کننده: زاله دهقانی سوپروایزر آموزش سلامت

منبع: کتاب بروزر و سودارث 2018

واحد آموزش سلامت بیمارستان امام خمینی (ره) آاباده 1403